

Briuselis, 2013 07 31
COM(2013) 562 final

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Europos mikrofinansų priemonės „Progress“ įgyvendinimas 2012 m.

**KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Europos mikrofinansų priemonės „Progress“ įgyvendinimas 2012 m.

TURINYS

1.	Ižanga	4
2.	Igyvendinimas mikrokreditų teikėjų lygmeniu	4
2.1.	Sudarytos sutartys	4
2.2.	Finansuoti veiksmai	6
2.3.	Finansuotos ir atmestos paraiškos	10
3.	Igyvendinimas mažųjų paskolų gavėjų lygmeniu	10
3.1.	Mažųjų paskolų dydis ir gavėjų skaičius	10
3.2.	Mikrofinansų priemonės „Progress“ socialinis poveikis ir poveikis užimtumui	11
3.2.1.	Palankių sąlygų neturinčių grupių įtraukimas	11
3.2.2.	Mažos sumos – didelis poveikis	13
3.3.	Remiamų įmonių sektorinis ir regioninis pasiskirstymas	13
4.	Papildomumas ir derėjimas su kitomis Europos Sąjungos priemonėmis	15
5.	Išvados ir perspektyvos	16

1. IŽANGA

2010 m. kovo mėn. Sprendimu Nr. 283/2010/ES (toliau – sprendimas) nustatyta Europos užimtumo ir socialinės įtraukties mikrofinansų skyrimo priemonė „Progress“.

Viešieji ir privatieji subjektai (bankai ir ne bankai) gali prašyti paramos iš mikrofinansų priemonės „Progress“ garantijos arba finansuojamos priemonės (skolos, rizikos pasidalijimo priemonių ir kapitalo) forma. Garantijoms iš bendro biudžeto skirta 25 mln. EUR. Jas finansuoja Europos Komisija. Likusį finansuojamų priemonių biudžetą sudaro Komisijos skirti 75 mln. EUR ir Europos investicijų banko (EIB) skirti 100 mln. eurų. Pastarasis sutiko skirti panašią sumą kaip ir Komisija ir jau paskatino lauktą mikrofinansų priemonės „Progress“ svarto poveikį¹. Pradinis 75 mln. EUR biudžetas buvo 2010 m. papildytas 3 mln. EUR iš Europos Parlamento parengiamųjų veiksmų² ir 2013 m. – 2 mln. EUR iš ankstesnių metų bendrojo perkėlimo procedūros. Bendras mikrofinansų priemonės „Progress“ garantijų ir finansuojamų priemonių biudžetas yra 205 mln. EUR. Europos investicijų fondas (EIF) išduoda garantijas ir valdo finansuojamas priemones Komisijos ir EIB vardu. Dalyvauti atrinkti subjektai tampa finansiniais tarpininkais, kurie teikia iki 25 000 EUR dydžio mažąsias paskolas, nors dauguma yra nustatę mažesnes ribas. Visų remiamų mažųjų paskolų gavėjai yra asmenys ir mažosios įmonės, kurie rinkos sąlygomis būtų laikomi esantys nepalankioje padėtyje ir vargu, ar gautų paskolą³.

Šioje ataskaitoje apžvelgiama, kaip įgyvendinama mikrofinansų priemonė „Progress“ praėjus daugiau nei dvejiems metams nuo jos pradžios. Dauguma EIF duomenų buvo pateikti iki 2012 m. rugsėjo 30 d. Kai įmanoma, pateikiama naujesnė informacija. Dokumento struktūra atitinka sprendimo 8 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Pirmoje dalyje pateikiama išsami informacija apie sudarytas sutartis. Vėliau pateikiami duomenys, surinkti vertinant priemonės socialinį poveikį. Tolesniame skirsnyje aprašomas mikrofinansų priemonės „Progress“ papildomumas ir derėjimas su kitomis programomis. Paskutinėje dalyje nustatomas galimas būsimas poveikis ir tendencijos.

2. ĮGYVENDINIMAS MIKROKREDITŲ TEIKĖJŲ LYGMENIU

2.1. Sudarytos sutartys

Tarpininkų tipai

---

¹ Daugiau informacijos apie mikrofinansų priemonės „Progress“ svarto poveikį galite rasti šios ataskaitos dalyje „Svarto galimybės“.

² Europos Parlamento parengiamieji veiksmai „Palankesnės aplinkos mikrokreditams Europoje skatinimas“.

³ Daugiau informacijos apie tai, kaip veikia mikrofinansų priemonė „Progress“, galite rasti 2010 m. įgyvendinimo ataskaitoje COM(2011) 195.

Mikrofinansų priemonė „Progress“ apima įvairias finansines priemones. Jos produktų portfelio įvairovę atspindi įvairaus pobūdžio tarpininkai. Tai bankų ir kitų sektorių viešieji ir privatieji subjektai. Šiuo metu 15 valstybių narių yra 26 dalyvaujančios institucijos, kurios naudojasi viena arba abiem priemonės dalimis⁴. Sutartis su Jungtinėje Karalystėje įsisteigusiu teikėju (ne banku) turėjo būti sudaryta iki 2013 m. gegužės mėn.

- 1 viešoji institucija: ICREF (ES)
- 11 nebankinės institucijos: „Adie“ (FR), „Créa-Sol“ (FR), „Crédal Société Coopérative“ (BE), FAER (RO), „Inicjatywa Mikro“ (PL), JOBS MFI (BG), „Microfinance Ireland“ (IE)⁵, „microStart“ (BE), „Mikrofond“ (BG), „Patria Credit“ (RO), „Qredits“ (NL)
- 14 bankų: „Banca di Credito Cooperativo Mediocrati“ (IT), „Banca di Credito Cooperativo Emilbanca“ (IT), „Banca Popolare di Milano“ (IT), „Banca Transilvania“ (RO), „Banco Espirito Santo“ (PT), „Cooperative Central Bank“ (CY), „Erste Bank der österreichischen Sparkassen AG“ (AT), „FM Bank“ (PL), „Millennium bcp“ (PT), „Pancretan Cooperative Bank“ (EL), „Sberbank banka“ (SI)⁶, SEFEA (IT), „Societe Generale Expressbank“ (BG), „Šiaulių bankas“ (LT)

Mikrokreditų teikėjų veikla valstybėse narėse

Mikrofinansų priemonės „Progress“ reikalavimai nustatyti siekiant užtikrinti plačias galimybes gauti mikrokreditą daugumoje valstybių narių. EIF turi išduoti garantijas bent dvylikoje valstybių narių. Iki 2013 m. kovo mėn. garantijos suteiktos devynių šalių teikėjams (žr. 2.2 skirsnį). Kiekvienai šaliai nustatyta 16 proc. koncentracijos riba. Taip pat kiekvienai šaliai nustatyta 10 proc. finansuojamų priemonių koncentracijos riba. Šiais reikalavimais siekiama labiau subalansuotai paskirstyti išteklius valstybėse narėse. Ši riba pasiekta Bulgarijoje pasirašius sutartį su „Societe Generale Expressbank“. Kitose dviejose šalyse – Rumunijoje ir Italijoje – beveik pasiekta finansuojamų priemonių riba (šiuo metu 18 mln. EUR) ir įsipareigota atitinkamai skirti 16,5 mln. EUR ir 15,8 mln. EUR.

Nuo 2011 m. įgyvendinimo ataskaitos paskelbimo pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ pasirašytos sutartys su vienuolika naujų finansinės paramos gavėjų. Šeši iš šių teikėjų ir yra iš šalių, kurioms anksčiau netaikyta mikrofinansų priemonė „Progress“: Austrijos, Airijos ir Italijos. Tai ir bankų, ir ne bankų teikėjai.

---

⁴ „Patria Credit“ naudojami ir garantijomis, ir finansuojamomis priemonėmis.

⁵ Iš pradžių sutartis buvo pasirašyta su „First Step“ (IE). Šis teikėjas nustojo teikti paskolas po „Microfinance Ireland“ įsteigimo.

⁶ Viena sutartis pasirašyta su „Volksbank Slovenia“. Šis subjektas buvo pervadintas į „Sberbank banka“ po to, kai jį įsigijo „Sberbank“. Šioje ataskaitoje šis subjektas bus vadinamas dabartiniu pavadinimu.

Iki 2013 m. kovo mėn. garantijos suteiktos devynių valstybių narių tarpininkams (BE, IE, EL, FR, NL, AT, PL, PT ir RO), palyginti su vos šešiomis valstybėmis narėmis ankstesniu ataskaitiniu laikotarpiu. Dėl finansavimo priemonių pateiktos paraiškos dešimtyje šalių (BG, ES, FR, IT, CY, LT, PL, PT, RO, ir SI), t. y. viena daugiau nei pernai. Į kitas valstybes nares sudėtinga plėstis iš dalies dėl konkurencingų nacionalinių schemų ir iš dalies dėl nepakankamo pačių mikrokreditų teikėjų gebėjimų (žr. 4 skirsnį).

2.2. Finansuoti veiksmai

Garantijos

Komisija, vienintelė šio instrumento finansuoja⁷, garantuoja iki 75 proc. nuostolių, susijusių su teikėjų mažųjų paskolų portfeliu. Iki šiol visiems teikėjams suteikiama didžiausia galima garantijos norma (75 proc.). 20 proc. riba nustatyta nuostoliams padengti, t. y. tai portfelio daliai, kuri galbūt bus neapmokėta, ir tada ją padengtų garantija. Iki šiol ši norma svyravo nuo 5,5 iki 20 proc.

Už šios priemonės naudojimą neimami jokie mokesčiai, tačiau tarpininkai turi laikytis reikalavimo išmokėti bent 90 proc. patvirtinto portfelio. Jeigu jie tokios apimties nepasiekia, taikomas išipareigojimo mokestis. Šia riba mikrokreditų institucijos skatinamos aktyviai kurti ryšius su galutiniais gavėjais. Kalbant bendriau,

⁷ Priešingai nei finansuojamų priemonių atveju.

garantijomis suteikiama galimybė mikrokreditų teikėjams išplėsti savo veiklą ir įtraukti rizikingesnes grupes. Pavyzdžiui, „Millennium bcp“ savo vertinimo sistemos netaiko garantuotų mažųjų paskolų klientams, kadangi tikėtina, kad jie neatitiks bankų standartinių kriterijų. Tačiau garantija galėtų būti ir yra naudojama siekiant palengvinti standartinės paskolos sąlygas, sumažinant palūkanų normas arba užstato reikalavimus arba pratęsiant mažųjų paskolų grąžinimo terminus.

2011 m. įgyvendinimo ataskaitoje nurodytas poreikis pailginti garantijų terminą nuo trejų iki šešerių metų, kadangi tarpininkai negalėjo pasiekti numatytų garantijų išmokėjimo rezultatų. Tai buvo padaryta 2011 m. spalio mėn. padarius pakeitimą. Iš empirinių duomenų matyti, kad dėl šio pakeitimo itin padidėjo garantijų paklausa – bendra apimtis išaugo daugiau nei dvigubai, palyginti su praėjusiais metais.

Finansuojamos priemonės

Finansuojamų priemonių paklausa net didesnė nei garantijų. Tai pateisina lėšų paskirstymą pagal mikrofinansų priemonę „Progress“, iš kurios biudžeto finansuojamoms priemonėms numatyta skirti 180 mln. EUR⁸. Iš visų priemonių labiausiai domimasi pirmaeilėmis paskolomis. 2012 m. išduota viena subordinuotoji paskola („Sberbank banka“). Pirmas 8,8 mln. EUR vertės sandoris dėl rizikos pasidalijimo paskolos pasirašytas su „Banca Popolare di Milano“. Nors iki šiol nepasirašyta nė viena sutartis dėl akcinio kapitalo dalies, derybos dėl tiesioginių kapitalo investicijų tebevyksta su potencialiu Italijos ne banku teikėju.

Pirmaeilėmis paskolomis nuolatos domimasi galbūt dėl jų techninių savybių. Priešingai nei sudėtingesnės ir išsamesnės finansinės priemonės, pirmaeilės paskolos yra paprasčiau ir lengviau valdomos. Trūkumas tas, kad jų svarto poveikis mažesnis, nei rizikos pasidalijimo ar subordinuotosios paskolos, kurių atveju tarpininkai turi perskolinti galutiniams gavėjams didesnes sumas, nei teikiant pirmaeilę paskolą. Taip pat griežtesni reikalavimai taikomi tiems, kuriems skiriamos investicijos. Kai pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ investuojama į teikėją, teikėjas įpareigojamas sukurti mažųjų paskolų portfelį, bent tris kartus didesnę už kapitalo investiciją (taip pat žr. svarto galimybėms skirtą skirsnį). Siekiant padidinti produkto svarto poveikį kai kuriais atvejais pirmaeilės paskolos išduotos taikant 1,5–2,0 daugiklio reikalavimą. Visų pirma tai taikoma bankų išduodamoms pirmaeilėms paskoloms ir pakartotiniams sandoriams su tarpininkais, kurie užsitikrino bendrąjį finansavimą iš trečiųjų šalių.

Iš viso pasirašytos 29 sutartys dėl garantijų ir finansuojamų priemonių. Vienas teikėjas naudoja abi šias priemones, o dar du pasirašė iš eilės dvi sutartis su EIF. Toliau pateikiama šių priemonių santrauka⁹.

Mikrofinansų priemonės „Progress“ operacijų apžvalga (2013 m. kovo 31 d. duomenys)

Valstybė narė	Tarpininkas	Priemonė	Parama tarpininkui (EUR)
BE	<i>Crédal Société Coopérative</i>	Garantija	250 000
BE	<i>microStart</i>	Garantija	110 000

⁸ Įskaitant EIB įnašą.

⁹ Apie pirmaeilę paskolą, skirtą „Pancretan Cooperative Bank“, apie kurią anksčiau pranešta, daugiau nebepranešama, kadangi ši paskola nebuvo išmokėta ir visa suma bus panaikinta.

BG	<i>Mikrofond</i>	Pirmaeilė paskola	3 000 000
BG	<i>JOBS MFI</i>	Pirmaeilė paskola	6 000 000
BG	<i>Societe Generale Expressbank</i>	Pirmaeilė paskola	8 500 000
IE	<i>Microfinance Ireland (First Step)</i>	Garantija	1 627 875
EL	<i>Pancretan Cooperative Bank</i>	Garantija	750 000
ES	<i>ICREF</i>	Pirmaeilė paskola	4 000 000
FR	<i>Adie</i>	Garantija	2 200 000
FR	<i>Créa-Sol</i>	Pirmaeilė paskola	1 000 000
		Pirmaeilė paskola II	1 000 000
IT	<i>BCC Mediocрати</i>	Pirmaeilė paskola	3 000 000
IT	<i>SEFEA</i>	Pirmaeilė paskola	2 000 000
IT	<i>BCC Emilbanca</i>	Pirmaeilė paskola	2 000 000
IT	<i>Banca Popolare di Milano</i>	Rizikos pasidalijimo paskola	8 800 000
CY	<i>Cooperative Central Bank</i>	Pirmaeilė paskola	8 000 000
LT	<i>Šiaulių bankas</i>	Pirmaeilė paskola	5 000 000
NL	<i>Qredits</i>	Garantija	1 300 000
		Garantija II	1 700 000
AT	<i>Erste Bank</i>	Garantija	473 644
PL	<i>FM Bank</i>	Garantija	1 880 000
PL	<i>Inicjatywa Mikro</i>	Pirmaeilė paskola	3 771 000
PT	<i>Banco Espírito Santo</i>	Pirmaeilė paskola	8 750 000
PT	<i>Millenium bcp</i>	Garantija	310 000
RO	<i>Patria Credit</i>	Garantija	960 000
		Pirmaeilė paskola	8 000 000
RO	<i>FAER</i>	Pirmaeilė paskola	973 000
RO	<i>Banca Transilvania</i>	Pirmaeilė paskola	7 500 000
SI	<i>Sberbank banka</i>	Subordinuoti paskola	8 750 000
15 valstybių narių	26 mikrokreditų teikėjai	29 sutartys	101 605 519

Finansinė aprėptis

Bendra garantijoms skirta suma (didžiausia galima suma), apimanti dešimt sandorių su devyniais lentelėje nurodytais mikrokreditų teikėjais, yra 11,6 mln. EUR.

Garantijos aktyvuojamos, tik jeigu nevykdomi paskolos įsipareigojimai. Atsižvelgiant į mikrokreditų teikėjų klientų portfelį, jiems išduotomis garantijomis gali būti taip ir nepasinaudota. Taip pat tikimasi, kad prieš naudodami garantijas teikėjai pasitelks kitas priemones (pvz., teisines ar restruktūrizavimo). Iki šiol tik du teikėjai („microStart“ ir „FM Bank“) turėjo pasinaudoti garantijomis, kurių bendros sumos buvo atitinkamai 40 000 ir 200 000 EUR. Tačiau tikėtina, kad ateityje

padaugės prašymų pasinaudoti garantija, nes didėja paramos gavėjams išmokamų mažųjų paskolų, kurios apdraustos garantija, apimtis.

Iš mikrofinansų priemonės „Progress“ finansuojamos pirmosios ir subordinuotosios paskolos išmokamos pagal sutartas mokėjimų dalimis taisykles. Mokėjimas gali būti atliekamas, tik kai tenkinamos konkrečiam tarpininkui nustatytos sąlygos.

Iki 2013 m. kovo mėn. iš visos įsipareigotos skirti 90 mln. EUR sumos išmokėta 55 mln. EUR¹⁰.

Tarpininkas (valstybė narė)	Išmoka tarpininkui (EUR) (2013 m. kovo mėn. duomenys)
<i>Mikrofond (BG)</i>	1 500 000
<i>Patria Credit (RO)</i>	6 000 000
<i>Šiaulių bankas (LT)</i>	2 500 000
<i>Cyprus Cooperative Bank (CY)</i>	4 000 000
<i>JOBS MFI (BG)</i>	4 000 000
<i>FAER (RO)</i>	700 000
<i>ICREF (ES)</i>	4 000 000
<i>Inicjatywa Mikro (PL)</i>	2 800 000
<i>Sberbank banka (SI)</i>	8 800 000
<i>Banca Transilvania (RO)</i>	7 500 000
<i>BCC Mediocрати (IT)</i>	1 500 000
<i>SEFEA (IT)</i>	1 100 000
<i>BCC Emilbanca (IT)</i>	1 100 000
<i>Societe General Expressbank (BG)</i>	4 500 000
<i>Banco Espírito Santo (PT)</i>	4 000 000
<i>Créa-Sol (FR)</i>	1 000 000
<i>Iš viso išmokų</i>	55 000 000

Sveto galimybės

Mikrofinansų priemonės „Progress“ tikslas ne tik teikti ES finansavimą, bet ir sukurti visų maždaug 500 EUR investicijų sveto poveikį, kuris penkis viršytų ES įnašą. Šis sveto poveikis sukuriamas dėl bendrųjų kitų partnerių investicijų, atsinaujinančio lėšų pobūdžio ir siūlomų produktų.

Pradinė suma padidėjo dvigubai dėl bendradarbiavimo su EIB, kuris skyrė tokią pačią sumą kaip ir Komisija. Bendrą sumą (kartu su papildomais Europos Parlamento parengiamųjų veiksmų ir bendrojo perkėlimo procedūros įnašais) dabar didina finansinių tarpininkų išduotos mažosios paskolos.

Garantijų sveto poveikis yra ypač stiprus. Iki 2013 m. kovo mėn. mikrokreditų teikėjams suteiktos 11,6 mln. EUR vertės garantijos. Tikimasi, kad jos pavirs potencialiomis mažosiomis paskolomis (bendra suma – 134,8 mln. EUR), taigi šio produkto sveto norma būtų 11,6. Finansuojamų priemonių sveto poveikis yra

¹⁰ Numatytos išmokos „Banca Popolare di Milano“ (IT) ir antra paskola „Créa-Sol“. Paaiškėjo, kad dėl nenumatytų sisteminių pokyčių neįmanoma atlikti išmokos „Pancreatan Cooperative Bank“ (EL).

maždaug 3,7. Kai kurių paskolų atveju, kaip antai pirmos paskolos „Créa-Sol“, svarto poveikį turi tik papildomas EIB finansavimas, kadangi teikėjas turėjo pasirašyti su galutiniais gavėjais tik paskolos dydį atitinkančias paskolas sutartis. Tikimasi, kad antra paskola „Créa-Sol“ padidins mažosios paskolos apimtį 1,5 karto, palyginti su suteikta paskola. Kiti teikėjai, visų pirma „Banca Popolare di Milano“ (rizikos pasidalijimo paskola) arba „Sberbank banka“ (subordinuotoji paskola), sukuria papildomą svarto poveikį, teikdami mažąsias paskolas, kurių suma yra dvigubai didesnė, nei pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ gauta suma. Bendras visos mikrofinansų priemonės „Progress“ daugiklio efektas, dėl kurio sutarta sutartyse su tarpininkais, yra 5,5.

2.3. Finansuotos ir atmestos paraiškos

Kad pareiškėjai gautų mikrofinansų priemonės „Progress“ paramą, jie turi laimėti EIF rengiamą konkursą, o garantijų atveju – gauti Komisijos patvirtinimą.

EIF valdyba gali oficialiai atmesti paraišką arba Komisija gali nepatvirtinti garantijos. Nuo mikrofinansų priemonės „Progress“ sukūrimo nebuvo atmesta nė viena paraiška, nes tik pasiūlymai, kuriuos peržiūri ir išsamiai patikrina EIF, yra teikiami tvirtinti.

Nuo mikrofinansų priemonės „Progress“ sukūrimo EIF turėjo ryšių su daugiau nei 180 potencialių teikėjų. Iki 2013 m. kovo mėn. sandorius pasirašė 27 tarpininkai¹¹. Sėkmingai inicijuoto sutarčių pasirašymo rodiklis yra 15 proc. iš dalies, kaip matyti, dėl nacionalinių schemų ir kito turimo finansavimo, visų pirma Šiaurės Europos šalyse ir Vokietijoje. Kitos nedidelio sutarčių pasirašymo inicijavimo lygio priežastys gali būti EIF dėmesys didelėms sumoms dėl didesnių sandorio išlaidų arba griežto kredito vertinimo. Kadangi Komisija padengia pirmuosius nuostolius, galbūt galima šią politiką peržiūrėti.

3. ĮGYVENDINIMAS MAŽŪJŲ PASKOLŲ GAVĖJŲ LYGMENIU

3.1. Mažųjų paskolų dydis ir galutinių gavėjų skaičius

Dabartinis 5.5 daugiklio efektas atitinka numatytą svarto tikslą. Ateinančiais metais reikės pasirašyti daugiau sutarčių su mikrokreditų teikėjais ir visiškai panaudoti išmokėtas lėšas, kad iki priemonės veikimo pabaigos 2020 m. būtų pasiekta numatyta 500 EUR suma, paskirstyta per maždaug 46 000 mažųjų paskolų.

Iki 2012 m. ataskaitos teikimo dienos bendrą garantijų portfelį sudarė 28,05 mln. EUR vertės 2 920 mikrokreditai, suteikti 2 836 klientams¹².

Dėl finansuojamų priemonių pagrindu teikiamų paskolų pasirašytos 3358 sutartys su 3253 galutiniais gavėjais. 2012 m. rugsėjo mėn. paskolų vertė buvo 21,1 mln. EUR.

Palyginti su panaudojimu 2011 m., garantija pagrįstų paskolų apimtis per šešis mėnesius padidėjo 61 proc., o finansuojamomis priemonėmis remiamų paskolų –

¹¹ Įskaitant su „First Step“ pasirašytą sutartį.

¹² Mažųjų paskolų ir gavėjų skaičiaus skirtumą lemia kai kuriais atvejais taikomas skolinimo etapais metodas. Tai reiškia, kad skolininkas pirmiausia gauna nedidelę sumą, o po kurio laiko – papildomą paskolą. Bendra paskolos viename klientui suma neviršija 25 000 EUR.

122 proc. Panaudojimas atitinka pradinę prielaidą, kad mikrofinansų priemonės „Progress“ pradžia bus lėta, tačiau ji pamažu išsibėgės ir vėliau tvirtai augs. Iki 2012 m. rugsėjo mėn. buvo aiškiai matyti didesnis panaudojimo lygis, ypač Nyderlanduose, kur pasirašytas susitarimas su „Qredits“ dėl tolesnių veiksmų ir garantijos riba padidinta iki 3 mln. EUR. Geras panaudojimo lygis taip pat pastebėtas Bulgarijoje, Lenkijoje ir Rumunijoje. Taip pat pasirašytas antras susitarimas dėl pirmosios paskolos su gavėju Prancūzijoje, kadangi pradinė suma jau buvo visiškai išmokėta.

EIF prognozuoja dar optimistiškesnį augimą ateityje. Tikimasi, kad bendra paskolų, suteiktų per dabartinius tarpininkus, suma iki 2013 m. rugsėjo mėn. pasieks 142,4 mln. EUR, o iki 2015 m. kovo mėn. – 288,8 mln. EUR. Viena iš galimų priežasčių, kodėl mikrofinansų priemonės „Progress“ augimas iš pradžių nebuvo stiprus, yra per menki mikrokreditų teikėjų instituciniai gebėjimai. Todėl reikia papildomų veiksmų, kaip nurodyta šios ataskaitos 4 skirsnyje.

3.2. Mikrofinansų priemonės „Progress“ socialinis poveikis ir poveikis užimtumui

Socialinis poveikis ir poveikis užimtumui yra vienas iš pagrindinių mikrofinansų priemonės „Progress“ politikos aspektų. Šioje įgyvendinimo ataskaitoje pirmą kartą pateikiami įvairių galutinių gavėjų duomenys apie tokį poveikį. Nepaisant poreikio iš dalies pakeisti vidaus procedūras ir sistemas teikėjai sugebėjo surinkti duomenų apie 4 688 galutinius gavėjus iš 6 089 mikrofinansų priemonėje „Progress“ dalyvaujančių smulkiųjų verslininkų. Dėl to galima išnagrinėti kai kurias palankių sąlygų neturinčių grupių įtraukimo tendencijas atsižvelgiant į asmenų amžių, lytį, išsilavinimą ar mažumą grupę.

Vertinant surinktus duomenis galima išnagrinėti ir privalumus, ir trūkumus. Tačiau jie tik iš dalies aktualūs, nes kai kurie gavėjai užpildė ne visą klausimyną. Dėl to negalima atlikti išsamios analizės ir sumažėja kai kurių surinktų duomenų aktualumas. Suvokiant šias kliūtis gali būti lengviau padaryti būtinus pakeitimus siekiant padidinti atsiskaitymo apie būsimos priemonės socialinį poveikį kokybę ir patikimumą (taip pat žr. 5 skirsnį). Šioje srityje reikės peržiūrėti duomenų rinkimo reikalavimus.

3.2.1. Palankių sąlygų neturinčių grupių įtraukimas

Jaunimo ir vyresnio amžiaus žmonių verslumas

Nors dauguma mažąją paskolą iš tarpininkų gavusių asmenų priklauso 25–54 metų amžiaus grupei (85,04 proc.), tačiau nemaža dalis yra ir jaunesni nei 25 metų asmenų (5,22 proc.). Tai viršija vidutinį savarankiškai dirbančių asmenų šioje amžiaus grupėje rodiklį (4,1 proc.), kaip matyti iš 2011 m. ES darbo jėgos tyrimo rezultatų¹³. Taigi, mikrofinansų priemonė „Progress“ suteikia galimybių padėti šio amžiaus grupės asmenims pradėti dirbti savarankiškai. Ypač daug jaunų klientų turi šie tarpininkai: „Qredits“ (25,00 proc.), „Šiaulių bankas“ (14,29 proc.) ir „Millennium bcp“ (12,08 proc.). Tarpininkai taip pat pateikė duomenų apie klientų darbuotojų amžiaus profilį. 11,25 proc. jų yra jaunesni nei 25 metų.

Vyresnio amžiaus asmenys (vyresni nei 55 m.) sudaro 9,74 proc. galutinių gavėjų. Pagal darbo jėgos tyrimą jie sudaro 19,2 proc. (50–64 metų amžiaus grupėje) ir

¹³ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-12-040/EN/KS-SF-12-040-EN.PDF.

49,9 proc. (vyresnių nei 65 metų amžiaus grupėje) savarankiškai dirbančių asmenų atitinkamoje amžiaus grupėje. Tačiau darbo jėgos tyrime nurodyta, kad šiose amžiaus grupėse savarankiškas darbas galbūt tėra išėjimo į pensiją nutolinimas arba galimybė išėjus į pensiją užsiimti savarankišku ūkininkavimu. Šioms dviem grupėms nebūtinai gali reikėti mažųjų paskolų. Daugiausia vyresnių nei 55 metų klientų turi šie trys bankai: „Mikrofond“, FAER ir „Šiaulių bankas“. Jų dalis sudaro 14,9–15,91 proc. 10,67 proc. galutinių gavėjų darbuotojų yra vyresni nei 55 metų.

Moterys verslininkės

Pagal turimus duomenis apie mikrofinansų priemonės „Progress“ galutinius gavėjus, vyrų ir moterų santykis yra 60,73 / 39,27 proc. Tai geresnis rodiklis, palyginti su bendra padėtimi Europoje, kur moterys sudaro tik 34,4 proc. visų verslininkų¹⁴. Mikrofinansų priemonė „Progress“ turi taisomąjį poveikį ir remia moteris verslininkes. Kaip minėta anksčiau, iš kai kurių gautų duomenų negalima susidaryti bendro vaizdo, todėl juos reikėtų aiškinti atsargiai. Du teikėjai daugiau mažųjų paskolų yra suteikę moterims, nei vyrams. „Šiaulių banko“ duomenimis, 57,14 proc. jo paskolas pasiėmusių klientų yra moterys, o „Millennium bcp“ – 50,34 proc. Lietuvos banko atveju tai parodo jo politiką siekti pagerinti moterų verslininkių galimybes gauti finansavimą. „Crédal“ taip pat pranešė, kad jo klientų vyrų ir moterų santykis yra geresnis nei vidutinis – 51,72 / 48,28 proc. Tarpininkai teikia informaciją apie savo klientų darbuotojus, iš kurių 38,30 proc. yra moterys. Išsamesnė analizė negalima dėl papildomų duomenų trūkumo.

Darbo vietų kūrimas skatinant savarankišką darbą ir naujas įmones

31,89 proc. galutinių gavėjų teikdami paraišką paskolai gauti nurodė, kad yra bedarbiai arba neaktyvūs darbo rinkoje. Mikrofinansų priemonė „Progress“ jiems suteikė galimybę pasinaudoti paskola ir pradėti savo verslą. Taip pat yra galimybė, kad priemonė turės teigiamą poveikį ir kitiems pareiškėjams, nurodžiusiems, kad jie dirba (67,52 proc.) arba mokosi (0,59 proc.). Mažoji paskola gali padėti dirbantiems klientams išvengti likvidumo problemų arba padėti išplėsti verslą. Besimokantieji paskolą galėtų panaudoti nuosavam verslui po studijų ar joms dar nesibaigus pradėti.

Iš turimų duomenų apie abi mikrofinansų priemonės dalis taip pat matyti, kad beveik 80 proc. parentų įmonių yra jaunesnės nei trejų metų. 40,58 proc. buvo įsteigtos tik prieš šešis mėnesius ar mažiau iki paraiškos gauti mažąją paskolą pateikimo. Tai patvirtina, kad galimybės gauti finansavimą yra didelė kliūtis pradedant kurti naują verslą, o mikrofinansų priemone „Progress“ šią kliūtį padedama pašalinti. Parama naujoms įmonėms atrodo tvirtesnė garantijų grupėje ir ne bankų tarpininkų grupėje. Tai atitiktų pirminę prielaidą, kad garantijos yra teikiamos rizikingesniems klientams ir papildomos finansuojamomis priemonėmis (ypač pirmąjį mėnesį paskolomis), kurios taikomos didesniai mažiau rizikingų klientų skaičiui. Kol kas nėra duomenų, iš kurių būtų galima įvertinti verslo ir darbo vietų kūrimo tvarumą.

Išsilavinimas

Asmenų, kurių paraiškos gauti paramą pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ patvirtintos, išsilavinimas įvairus – nuo jokio formalaus išsilavinimo neturinčių asmenų iki universiteto absolventų. Kadangi išsilavinimas paprastai siejamas su mažesne nedarbo rizika, svarbu paminėti, kad jokio išsilavinimo ar tik pradinį išsilavinimą turintys asmenys sudaro 7,28 proc. visų gavėjų. Ieškant darbo jų padėtis

¹⁴

http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=6358&lang=en&title=Unleashing-Europe's-entrepreneurial-potential-to-bring-back-growth.

nepalanki, tačiau jie galbūt rado alternatyvą – savarankišką darbą. Panašiai būtų galima paaiškinti daugiau nei 50 proc. gana žemos kvalifikacijos gavėjų, turinčių tik vidurinį išsilavinimą. Visi kiti gavėjai turėjo arba išsilavinimą po vidurinės mokyklos arba universiteto lygio išsilavinimą. Tai parodo, kam daugiausiai dėmesio skiria dalyvaujantys teikėjai.

Parama mažumoms

Yra aiškių ženklų, kad mažumos yra pakankamai įtraukiamos, nors tokius duomenis galima rinkti ne visose valstybėse narėse. Dėl to oficialiai nustatomas tik nedidelis bendras visų galutinių gavėjų, priklausančių mažumų grupei, skaičius. Iš teikėjų „Mikrofond“ (BG) nurodė, kad 18,18 proc. jo klientų priklauso mažumų grupei, JOBS MFI (BG), nurodė 12,5 proc. ir FAER (RO) – 14,63 proc. Manoma, kad dauguma šių gavėjų priklauso romų bendruomenei. Jie susiduria su kliūtimis darbo rinkoje, tad savarankiškas darbas galėtų būti išeitis. „Qredits“ (NL) taip pat nurodė, kad 12,5 proc. jo klientų priklauso mažumoms.

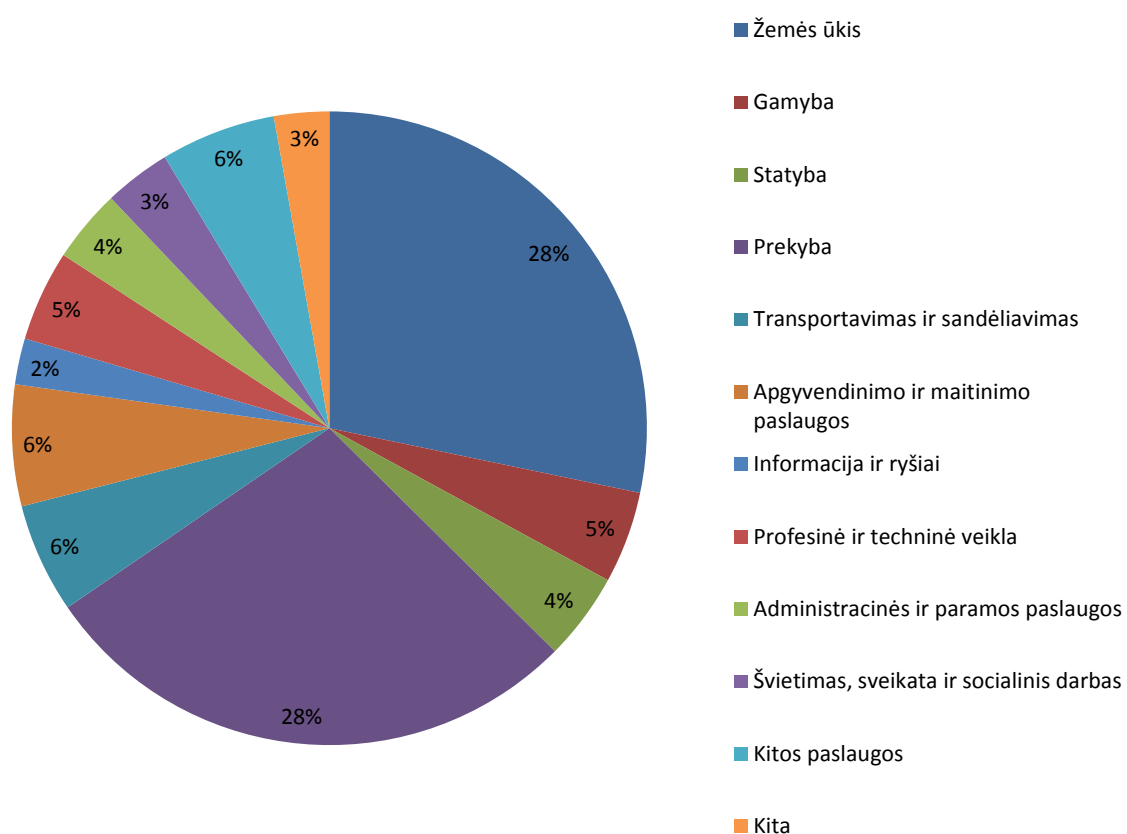
3.2.2. Mažos sumos – didelis poveikis

Dažniausiai mažosios paskolos teikiamos mažesnėms sumoms. Nesitikima, kad pradedantys verslininkai ir savarankiškai dirbantys asmenys, priklausantys pažeidžiamoms grupėms, prašys didelių sumų. Dažniausiai prašoma mažesnių nei 5 000 EUR sumų (37 proc.), po to seka sumos iki 10 000 EUR (25 proc.). Iki 15 000, 20 000 ir 25 000 EUR dydžio mažosios paskolos sudomina maždaug po vieną iš aštuonių gavėjų. Vidutinė „microStart“ išduodama mažoji paskola yra 4 958 EUR. „MicroStart“ veikia Briuselio teritorijoje, kurioje gyvena daug migrantų, ir turi specifinį klientų ratą. Šio tarpininko teikiamos mažosios paskolos yra gerokai mažesnės už didžiausią galimą 25 000 EUR sumą ir yra apribojamos iki 10 000 EUR. Taip pat pagal vieną iš dviejų „Erste Bank“ iniciatyvų teikiamos ne didesnės kaip 12 500 EUR mažosios paskolos. Tai nereiškia, kad šios nedidelės sumos visada patenkins galutinių gavėjų poreikius. Greičiau tikimasi, kad verslui įsibėgėjus dėl mažosios paskolos pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ jie galės teikti paraišką gauti didesnę paskolą ne pagal mikrofinansų priemonę „Progress“.

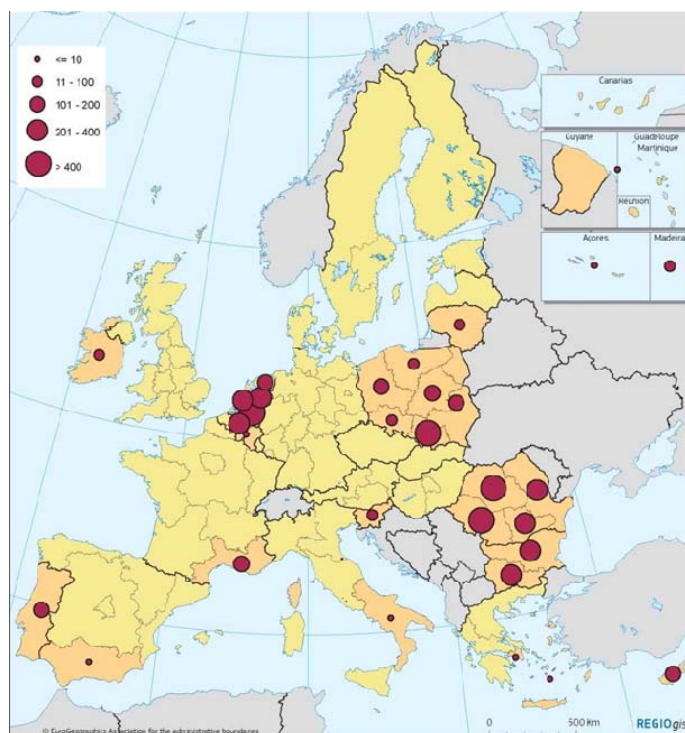
3.3. Remiamų įmonių sektorinis ir regioninis pasiskirstymas

Žemės ūkis ir prekyba tebėra du dominuojantys sektoriai, kuriuose veikia daugiau nei pusė visų remiamų įmonių. Nenuostabu, kad parama žemės ūkiui beveik išimtinai teikiama iš finansuojamų priemonių, nes jos dominuoja šalyse, kuriose daug gyventojų dirba kaimo vietovėse (žr. žemėlapi) – Rumunijoje ir Bulgarijoje. Prekybos srityje parama teikiama maždaug vienodai iš abiejų mikrofinansų priemonės dalių.

Finansuotų labai mažų įmonių pasiskirstymas pagal sektorius

Finansuotų labai mažų įmonių pasiskirstymas pagal regionus

Gavėjų skaičius pagal NUTS 1 regioną

4. PAPILDOMUMAS IR SUDERINAMUMAS SU KITOMIS PRIEMONĖMIS

Investicijos ir rizikos padengimas pagal mikrofinansų priemonę „Progress“ suteikia galimybę mikrokreditų teikėjams augti ir optimizuoti savo portfelį kartu įtraukiant rizikingesnes tikslines grupes. Sukurta įvairių kitų ją papildančių priemonių.

Tarpininkai yra pagal sutartį įpareigoti bendradarbiauti su mokymo ir kuravimo paslaugas teikiančiomis organizacijomis. Valstybės narės gali naudotis Europos socialiniu fondu, kad pradedantiems verslininkams suteiktų ugdomojo vadovavimo ar mokymo galimybių. Tokia parama turėtų teigiamai paveikti gavėjų verslo įgūdžius ir akivaizdžiai papildo galimybes gauti mikrofinansų priemonės „Progress“ finansavimą. Pavyzdžiui, Airijos iniciatyva „Going for Growth“, kuria pradedančioms verslininkėms moterims suteikiama kuravimo ir ugdomojo vadovavimo galimybių, yra iš dalies finansuojama pagal 2007–2013 m. Investicijų į žmogiškąjį kapitalą veiklos programą. Sėkmingai šioje iniciatyvoje dalyvaujančios moterys gali nuspręsti teikti paraišką gauti mažąją paskolą, pvz., iš „Microfinance Ireland“ (kuri jau yra pasirašiusi susitarimą su EIF pagal mikrofinansų priemonę „Progress“), kad finansuotų naujai sukurtas verslo idėjas.

Tebėra galimybių tobulėti mikrofinansų priemonės „Progress“ lėšomis teikiamo kuravimo ir mokymo srityje. Nors tai pagrindinis Komisijos prioritetas, EIF galėtų patobulinti tai, kaip remiami teikėjai įgyvendina šį reikalavimą. Visų pirma EIF turėtų atidžiau peržiūrėti teikėjų ir mokymo bei kuravimo paslaugas teikiančių organizacijų sutarčių skaičių ir kokybę ir geriau užtikrinti bendradarbiavimą, ypač įgyvendinant ESF remiamas schemas.

Nacionalinė ir ES parama gali papildyti viena kitą. Pavyzdžiui, Austrijoje vienam iš dviejų „Erste Bank“ siūlomų produktų taikoma mažesnė mikrokredito garantijos norma (66,67 proc.), nes ją taip pat remia Austrijos vyriausybė.

JASMINE – tai Komisija ir EIF iniciatyva, kurios tikslas – padėti mikrokreditų teikėjams pagerinti savo veiklą, plėstis ir tapti savarankiškais. EIF atrinktiems gavėjams teikia techninę pagalbą ir atlieka institucinį vertinimą arba reitingavimą po specialiai surengtų mokymų. Iniciatyva jau buvo naudinga dvylikai finansinių tarpininkų, kuriems taikoma mikrofinansų priemonė „Progress“, tarp jų patys naujausi 2012 m. – „BCC Mediocrati“ ir „microStart“.

Kasmet rengiami 8–10 praktinių seminarų, kurių tikslas – suteikti teikėjams verslo plėtros paramą. Taip pat turint klausimų galima kreiptis į JASMINE pagalbos tarnybą. JASMINE parengė Europos mikrokreditų teikėjų gero elgesio kodeksą, kuriame išdėstytos geros patirties gairės ir bendri standartai. Kodeksas padeda sektoriui spręsti sunkumus, susijusius su galimybėmis gauti ilgalaikį finansavimą, palaikyti ir didinti paslaugų kokybę ir skatinti skaidrumą sektoriuje. Kodeksą per ateinančius mėnesius papildys JASMINE internetinė programa, kurioje bus skelbiama informacija apie ES mikrokreditų teikėjus ir ataskaitos pagal kodekso rekomendacijas. Programoje, pakeisiančioje mikrofinansų priemonę „Progress“, rekomenduojama laikytis kodekso (žr. 5 skirsnį) ir kodekso laikymasis gali tapti išankstine sąlyga teikėjams norint gauti lėšų.

5. IŠVADOS IR PERSPEKTYVOS

Mikrofinansų priemone „Progress“ patenkinama didelė paklausa bankų ir ne bankų mikrofinansų teikėjų sektoriuje. 2013 m. kovo mėn. duomenimis iš 203 mln. EUR teikėjams įsipareigota skirti 101 mln. EUR (investicijos vis dar galimos iki 2016 m.). Remiantis nustatyta mažųjų paskolų apimtimi, kurią turėtų pasiekti teikėjai, dabartinis 5,5 dydžio svarto poveikis viršija tikslą.

Geografinė mikrofinansų priemonės „Progress“ aprėptis išplėsta ir dabar priemonė taikoma 15 valstybių narių. Beveik 50 mln. EUR jau pasiekė galutinius gavėjus, tarp kurių yra nepalankioje padėtyje esančių asmenų, ypač moterų, jaunuolių, mažumų ir žemos kvalifikacijos darbuotojų. Mikrofinansų priemonė „Progress“ labai padėjo kurti darbo vietas ir susirasti darbą dideliame procentui žmonių, kurie buvo bedarbiai arba neaktyvūs darbo rinkoje. 2014 m. atlikus tarpinį vertinimą bus pateikta išsamesnė programos analizė.

Nustatyta, kad galima patobulinti smulkiųjų verslininkų kuravimo ir mokymo galimybes. Komisija toliau ragins EIF užtikrinti, kad būtų laikomasi šio sutartinio įsipareigojimo. Nustatyta, kad teikėjų instituciniai gebėjimai yra kliūtis greičiau išmokėti paskolas, ir šis klausimas bus sprendžiamas kita priemone pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos socialinių pokyčių ir inovacijų programą¹⁵. Be portfelio finansavimo ir rizikos pasidalijimo, numatyto ir pagal mikrofinansų priemonę „Progress“, šia nauja priemone bus taip pat teikiamas finansavimas mikrokreditų teikėjų gebėjimų stiprinimui ir techninei pagalbai.

Trišalės derybos dėl reglamento, kuriuo sukuriama Europos Sąjungos socialinių pokyčių ir inovacijų programa, šiuo metu eina į pabaigą. Komisija tikisi, kad teisės aktų leidėjai susitars perkelti į Europos Sąjungos socialinių pokyčių ir inovacijų programos biudžetą mikrofinansų priemonės „Progress“ balansą, kuris liks po to kai, bus panaudotos garantijos ir grąžintos paskolos bei kapitalas iki mikrofinansų priemonės „Progress“ galiojimo pabaigos, siekiant visapusiškai išnaudoti atnaujinamą ES lygmens priemonę, kuria remiamas darbo vietų kūrimas ir finansinė įtrauktis.

---

¹⁵ COM(2011) 609 galutinis.